

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2007

BULGARIAN

HIGHER LEVEL

**Friday, 8th June
Afternoon 2.00 p.m. to 5.00 p.m.**

Български език

Прочетете внимателно следния текст и след това отговорете на въпросите. Изпълнете всички задачи от трите части. Всички отговори трябва да бъдат написани на български език.

Отношенията между човека и пейзажа

1. Цялата човешка история може да бъде видяна като усилие да се трансформира пейзажът. Става дума за упражняване и преразпределяне на власт върху пейзажа чрез войни, търговия, дипломация, мисионерска дейност, колонизация, земеделие, индустрия, развитие на технологиите и т.н. Това многовековно усилие е построило египетските пирамиди и римските виадукти, древните и модерните градове, пресушавало е блата и е изкоренявало гори, за да ги превърне в земеделски площи, строило е язовири, премествало е реки, качило се е на Луната, клонирало е овцата Доли и т.н. Самата идея за собствеността, около която се върти историята, съдържа в себе си порива за власт над пейзажа. Иначе казано, парадоксалните отношения между човека и природата удивително напомнят за една забележителна фраза от романа "Параграф 22": "Сестра Дъкет намираше Йосарян чудесен и вече се опитваше да го промени."

2. Допълнителен импулс в обществения екоразговор (нарочно избягвам думата дебат, тъй като навява политическа неискреност) даде филмът на Ал Гор "Неудобната истина" (САЩ, 2006, реж. Дейвид Гугенхайм), показан вече и в София. За онези, които не са го гледали, ще кажем, че става дума за документално-публицистичен филм, в който бившият "бъдещ президент" на САЩ вдъхновено и аргументирано с научни факти, диаграми и умело дозирана тревога, подправена с щипка хумор, обяснява какво ще стане със света в близките двадесет години, ако хората не спрат да замърсяват въздуха, почвите и водите, т.е. ако не преосмислят начина си на живот. Филмът е ефектен и зрелищен, което в голяма степен обяснява и неговия успех, защото много от изнесените факти от години присъстват в докладите на института "Уърлдуюч" за състоянието на планетата

3. Тук няма да се спираме на многобройните примери за едновременно разрушителни за природата и в същото време жизненоважни за човека дейности. Данните за това са обилни. На практика почти всичко в нашия бит е свързано с необратимо отчуждаване на някакъв природен ресурс - от питейната вода, рибата, месото, кафето и шоколада до хартията, памука, опаковките, бензина, електричеството, строителството и пр.

4. Любопитна особеност на цялата екоидеология е нейният ясно открояващ се религиозен профил. Един приятел ми обърна внимание върху основните елементи в структурата на нейното послание.

1. Светът върви към гибел.
2. Причина за това е човекът. Неговото греховно (потребителско) поведение ще доведе до Апокалипсиса.
3. Положението е тревожно и дори драматично, но не е безнадеждно.
4. Светът може да се спаси, ако бъдат следвани новите месии, "зелените пичове", както ги нарече едно българско списание.

5. Този религиозен профил може да изглежда странен, но той е в същото време залог за успеха на новата идеология. Човекът е ирационално същество и религиите винаги са имали по-дълготраен ефект върху неговото поведение от хладния разум. Впрочем екологичната логика, ако бъде разгърната и приложена докрай, води към свят, обвързан с нещо като колективен обет за нестежание. Това е един от монашеските обети - да не притежаваш нищо лично.

По откъс от "Влизане в пейзажа и излизане от пейзажа", Ясен Бориславов, в. Сега, 10.04.2007.

ЗАДАЧИ

(100 точки)

Първа част (30 /100)

1. Какво е значението на думите или на съчетанията от думи в текста? Ако заместват други думи (термини и понятия) , посочете и тях.
а) природен ресурс	1 точка
б) необратимо отчуждаване	1 точка
в) порив	1 точка
г) пейзаж	1 точка
д) послание	1 точка
2. Дайте три примера от текста за това как човекът трансформира природата.
5 точки
3. Кое прави човека “опасен” за околната среда и екологическото равновесие на планетата?
5 точки
4. Отношенията между човека и природата напомнят на автора една фраза от романа "Параграф 22": "Сестра Дъкет намираще Йосарян чудесен и вече се опитваше да го промени." Как разбирате това сравнение?
5 точки
5. Авторът говори за обществен еко-“разговор” и избягва думата “дебат”. Сравнете двете думи и обяснете разликата в значението им.
5 точки
6. “Цялата човешка история може да бъде видяна като усилие да се трансформира пейзажът.” Как разбирате тази идея?
5 точки

Втора част (30/100)

“Положението е тревожно и дори драматично, но не е безнадежно.”
Направете коментар и изразете мнението си (с около 100 думи).
30 точки

Трета част (40/100)

Напишете съчинение (минимум 300 думи) **на една** от следните теми:

1. Човекът е ирационално същество.

или

2. Безразличието наранява повече от омразата.

40 точки